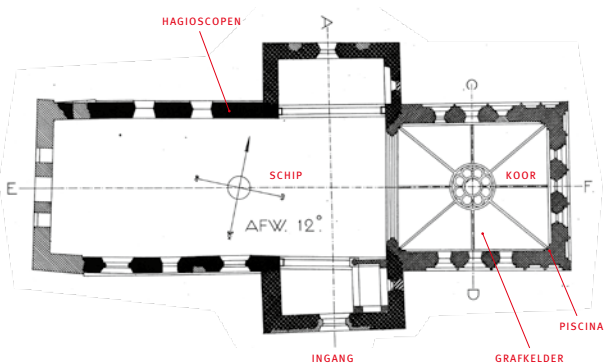

Welkom in de Donatuskerk van Leermens. Boven op een van de hoogste radiale wierden van de provincie Groningen staat de Donatuskerk van Leermens. De bouw van deze kruiskerk in romanogotische stijl is rond 1050 begonnen. De kerk is daarmee een van de oudste kerken in de provincie en genoemd naar de heilige Donatus van Arezzo.

Aanvankelijk was de kerk gewijd aan drie heiligen, te weten: Sint Donatus, Sint Sebastianus en Sint Fabianus. Zowel Donatus als Sebastianus komen voor op de muurschilderingen in de kerk. Fabianus en Sebastianus waren de beschermheiligen van de kerk. Hun beeltenissen uitgehouwen in rode steen boven de kerkdeur werden na 1670 van de muur verwijderd.

KERKHOF Rondom de Donatuskerk ligt een van de interessantste kerkhoven van de provincie wat betreft de bijzonder fraaie grafteksten op de stenen. Ze zijn zó mooi, dat er excursies naar dit kerkhof worden georganiseerd waardoor bezoekers nader kunnen kennismaken met deze grafpoëzie. Ook zijn er fraaie grafsymbolen op de zerken uitgehouwen. De grafstenen werden opgericht voor de welgestelden. De gewone man of vrouw kreeg hooguit een houten paal of helemaal niets. Op de muren van de kerk staan cijfers. Deze corresponderen met die op de kaart die in de kerk hangt. Daarop is te zien wie waar een laatste rustplaats kreeg. Het meest oostelijke deel van het kerkhof (armenplek) was gereserveerd voor mensen zonder woon- of verblijfplaats. Landlopers en schippers werden hier op kosten van de diaconie begraven.

VERHUUR De kerk wordt verhuurd voor concerten, erediensten, workshops, huwelijken, uitvaartdiensten, presentaties en feesten. Het is mogelijk de kerk per dagdeel te huren. Eventuele catering kan in overleg met de beheerder van het dorpsshuis. Af en toe zijn er ook exposities die door de kunstenaars in eigen beheer worden georganiseerd. Voor meer informatie of een prijsopgave mail naar: wpfarrerjongema@planet.nl of neem contact op met Dorpsshuis Aig'n Heerd, Wierdeweg 3, 9912 PC Leermens, telefoon: (0596) 581 441.

PLATTEGROND DONATUSKERK LEERMENS

STICHTING OUDE GRONINGER KERKEN

Als door een wonder is in Noord-Nederland een schat aan religieus erfgoed bewaard gebleven. De bijzondere betekenis ervan wordt in binnen- en buitenland erkend. De Stichting Oude Groninger Kerken is sinds de oprichting in 1969 heel succesvol met het restaureren, beheren en hergebruiken van monumentale kerken en orgels. Wij werken aan kerken en u kunt ons werk steunen door donateur te worden. Voor meer informatie kijk op www.groningerkerken.nl

Donatuskerk Leermens

WELKOM

KENMERKEN In het bouwwerk zijn zowel romaanse als romanogotische en gotische elementen te onderscheiden. Ook het bouw materiaal is gemengd: zowel tufsteen als baksteen. De oorspronkelijke kerk werd gebouwd in tufsteen. De zijmuren van het schip resteren uit die periode, met inbegrip van de rondboogige vensters en rondboogfries in het schip. De dwarsbeuk ook wel kruisbeuk geheten is van latere datum, waarbij tufsteen is hergebruikt, aangevuld met baksteen. Het koor is volledig in baksteen opgetrokken en duidelijk romanogotisch. De kerk heeft tegenwoordig een dakruiter. Oorspronkelijk had de kerk een westwerk, een monumentaal bouwwerk aan de westkant van de kerk met twee spitsen dat in 1822 wegens bouwvalligheid werd vervangen door een dakruiter. De huidige dakruiter is van na de brand van 1957. In de ruiter hangt een luidklok uit 1971.

MERKTEKENS Op een kolonnet -halfronde stenen kolom ter versiering- aan de oostelijke buitenkant van de koormuur zijn ooit een aantal merktekens aangebracht. Mogelijk de 'handtekening' van de bouwheren. Dat is vrij uitzonderlijk omdat de middel-eeuwers hun werk vrijwel nooit signeerden. Een andere versie is dan ook dat het symbolen zijn om onheil te weren, zoals ook de haan op de kerk, als teken van waakzaamheid, deze zou behoeden voor brand.

FRAAI BESCHILDERD KOORGEWELF.

KOLONNET MET MERKTEKENS.

HAGIOSCOPEN In de noordkant van het schip bevinden zich drie zgn. hagiocopen. Bij twee ervan zijn zgn. knielnissen in de buitenzijde van de muur aangebracht. Een hagiocoop, zicht op het heilige, is een opening of een klein venster dat zich lager in de kerkmuur bevindt dan de overige ramen. De opening geeft zicht op het altaar, zodat buiten de kerk de heilige handelingen van de priester ook gevolgd konden worden. Mensen die niet in de kerk mochten komen, bijvoorbeeld lepralijders, konden zo toch de mis volgen. De venstertjes worden daarom ook wel leprozenvensters genoemd.

INTERIEUR De kerk heeft een houten zoldering in het schip en in het dwarschip, terwijl het koor afgedekt is met een koepelgewelf voorzien van beschilderde baksteenpatronen. In het interieur zijn muurschilderingen uit de vijftiende eeuw, waaronder die van de heilige Ursula. De 17e-eeuwse preekstoel is het enige overgebleven oude meubelstuk. De rest ging verloren bij een brand in 1957.

RESTANT VAN (D)OXAAL.

PISCINA MET LAVABOKETEL.

In het zuiderdwarspand is nog aanwezig het restant van de (d)oxaal. Deze zangtribune heeft vroeger over de volle breedte van de kerk gestaan (13,2 m hoog, 1,5 m breed en 4,3 m hoog). In de vloer zijn nog de stenen aanwezig waar de bogen ooit stonden. De Groninger schilder Henk Helmantel heeft hiervan een reconstructie geschilderd hoe het ooit moet zijn geweest. Onder het koor bevindt zich een 16e-eeuwse grafkelder waarin nog een blik te werpen is vanuit het luik onder de preekstoel.

De piscina is een nis in de koormuur met een open afvoer naar buiten. Bij het wegspoelen van de geconsacreerde hostieresten stroomde het heilige water zo op het kerkhof. Hierdoor kregen ook de doden op het kerkhof (op gewijde grond) deel aan het sacrament. Tijdens de Heilige Mis werd ook het water, gebruikt bij het ritueel van de handwassing, uit de zgn. Lavabo, dat letterlijk 'ik zal wassen' betekent, in de piscina gegoten. Het spreekwoord Gods water over Gods akker laten lopen refereert aan deze activiteit.

TEKST OP ACHTERZIJDE GRAFSTEEN.

INTERIEUR MET FRAAIE PREEKSTOEL.